

Immigranten van de Benelux

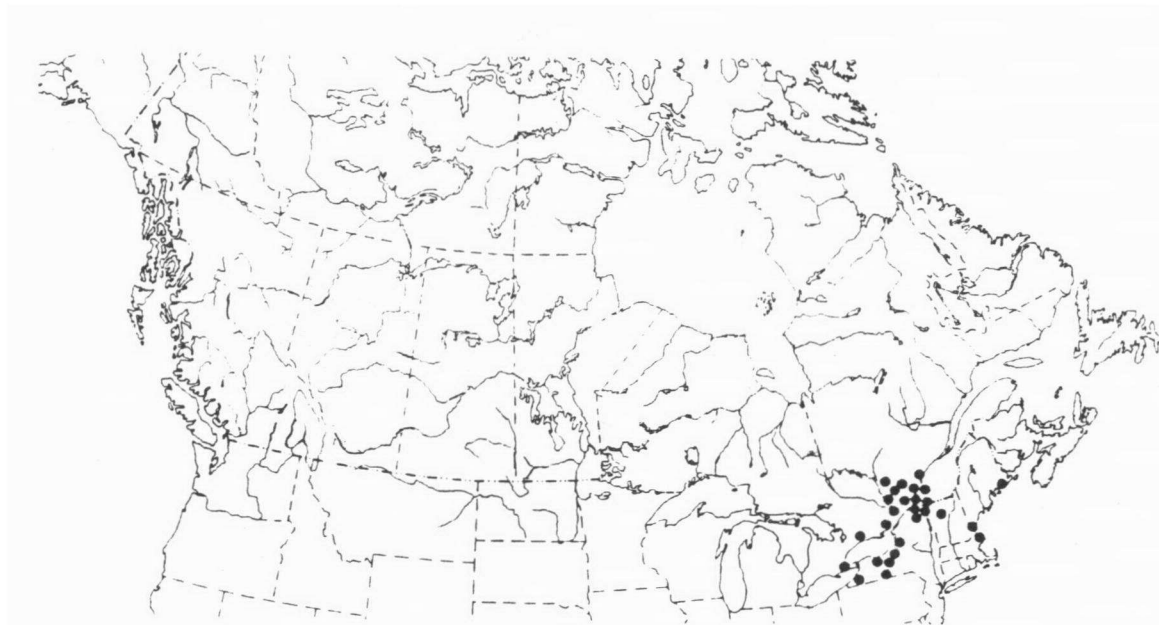
Leo Beukeboom

University of Rochester, Department of Biology,
Rochester, NY 14627, USA.

Toen ik de verhalen las van de nieuwe vindplaatsen van de greppelsprinkhaan *Metrioptera roeselii* (Kleukers 1990 en Zeegers 1990 in Nieuwsbrief Saltabel nr. 3), moest ik weer denken aan hoe verbaasd ik was toen ik de greppelsprinkhaan hier in de staat New York aantrof. Het leek mij wel interessant om iets meer over het voorkomen hier van deze soort en een aantal andere Europese soorten te vertellen.

De greppelsprinkhaan blijkt te zijn geïntroduceerd in Noord-Amerika, waarschijnlijk in Montreal met een vliegtuig tijdens of kort na de Tweede Wereldoorlog. Het verspreidingsgebied strekt zich nu uit van de provincie Quebec (Canada) in het noorden en westen tot in

Maine in het oosten en Pennsylvania in het zuiden (zie figuur). Men verwacht dat de soort zich verder over het oostelijk deel van Noord-Amerika zal uitbreiden. Het biotoop wordt beschreven als allerlei grasachtige vegetaties. De soort schijnt een voorkeur te hebben voor timothee gras (*Phleum pratense*) en is vochtminnend. Er worden zowel kort- als langvleugelige exemplaren van de greppelsprinkhaan gevonden. De langvleugelige individuen worden beschouwd als de verspreidingsvorm. Het blijkt dat hoe langer een populatie bestaat hoe groter het aandeel kortvleugeligen wordt, totdat de populatiedichtheid zo groot wordt dat er weer meer langvleugeligen verschijnen die nieuwe gebieden gaan

Figuur 1. Verspreiding van de greppelsprinkhaan (*Metrioptera roeselii*) in Noord-Amerika (Vickery & McE. Kevan, 1983).

koloniseren. Treedt dit verschijnsel in de Benelux ook op? Het zou interessant zijn om Europese en Amerikaanse populaties eens te vergelijken om te zien of er door 50 jaar isolatie verschillen zijn opgetreden. Er kan hierbij gedacht worden aan morfologische of electrophoretische verschillen, maar ook aan geluid en gedrag.

Toen ik de sprinkhanengidsen er eens op nasloeg, bleek dat *M. roeselii* niet de enige Europese soort is die in Noord-Amerika voorkomt. De zeggedoornsprinkhaan (*Tetrix subulata*) heeft een holarctische verspreiding en komt hier dus van oorsprong voor. Doornsprinkhanen heten hier overigens dwergsprinkhanen (pygmy grasshoppers). Het verspreidingsgebied strekt zich uit over heel Canada en zuidelijk tot Pennsylvania in het oosten en Arizona en Californie in het westen. Het habitat is hetzelfde als in Europa, namelijk vochtige zandgronden. Gewoonlijk schijnt ongeveer 94% een lang halschild te hebben (macropronotum), maar in Britisch Columbia kan het percentage kortschilden (brachypronotum) oplopen tot 40%.

Nog een aantal andere Europese sprinkhanen zijn hier wel eens geïntroduceerd, maar hebben geen noemenswaardige verspreiding bereikt. De mediterrane *Platycleis tessellata* komt plaatselijk voor in Californie, de boomsprinkhaan (*Meconema thalassinum*) is gevonden op Long Island in New York en de struiksprinkhaan (*Leptophyes punctatissima*) in Massachusetts. Verder is er *Chorthippus curtipennis*, die vroeger *C. longicornis* heette. Het is niet zeker of deze soort dezelfde is als de Europese *C. parallelus* of *C. montanus*, dan wel een aparte soort is. Het verspreidingsgebied betreft geheel Noord-Amerika tot aan de Mexicaanse grens in het zuiden. Tot slot is het onzeker of het kalkdoortje (*Tetrix tenuicornis*) eenzelfde soort is als een van de Amerikaanse *Tetrix* soorten.

Voorts is het voorkomen van de Europese bidsprinkhaan (*Mantis religiosa*) het vermelden waard. Deze soort werd voor het eerst geïntroduceerd in 1899 voor de biologische bestrijding, waarschijnlijk op een plantenkwekerij in mijn huidige woonplaats (!) Rochester in de staat New York. De soort is nu verspreid over de staat New York en de aangrenzende provincie Ontario in Canada.

Tenslotte worden er hier ook nog drie soorten Europese oorwormen aangetroffen, namelijk de oeveeroorworm (*Labidura riparia*), de kleinste oorworm (*Labia minor*) en de Europese oorworm (*Forficula auricularia*). De

laatste twee zijn geïntroduceerd. De Europese oorworm heeft zich voor het eerst gevestigd in de staat Rhode Island in 1912 en is nu een ware plaag van de oost- tot de westkust. De kakkerlakken laat ik buiten beschouwing, omdat de meesten ook in Europa niet van oorsprong voorkomen.

Literatuur

- Beukeboom, L. 1986. De sprinkhanen van Nederland en België. Jeugdbondsuitgeverij, Utrecht.
- Helfer, J.R. 1987. How to know the grasshoppers, crickets, cockroaches and their allies. Dover publication, Inc., New York.
- Vickery, V.R. & D.K. McE. Kevan 1983. A monograph of the orthopteroid insects of Canada and adjacent regions. Lynam Entomological Museum and Research Laboratory, Memoir No. 13, Volume I & II, St. Anne de Bellevue, Quebec, Canada.

Résumé

Immigrés venant du Benelux

Metriopera roeselii a été introduit en Amérique du Nord, probablement pendant la deuxième guerre mondiale. Actuellement, elle se trouve de Québec jusqu'en Pennsylvanie. La colonisation de nouvelles localités se fait par des exemplaires macroptères. Il existe d'autres espèces européennes en Amérique du Nord. *Tetrix subulata*, *Chorthippus curtipennis* (très voisin et peut-être identique à *Chorthippus parallelus* ou *C. montanus*) et *Labidura riparia*. Les espèces introduites sont *Platycleis tessellata*, *Meconema thalassinum*, *Leptophyes punctatissima*, *Mantis religiosa*, *Labia minor* et *Forficula auricularia*.